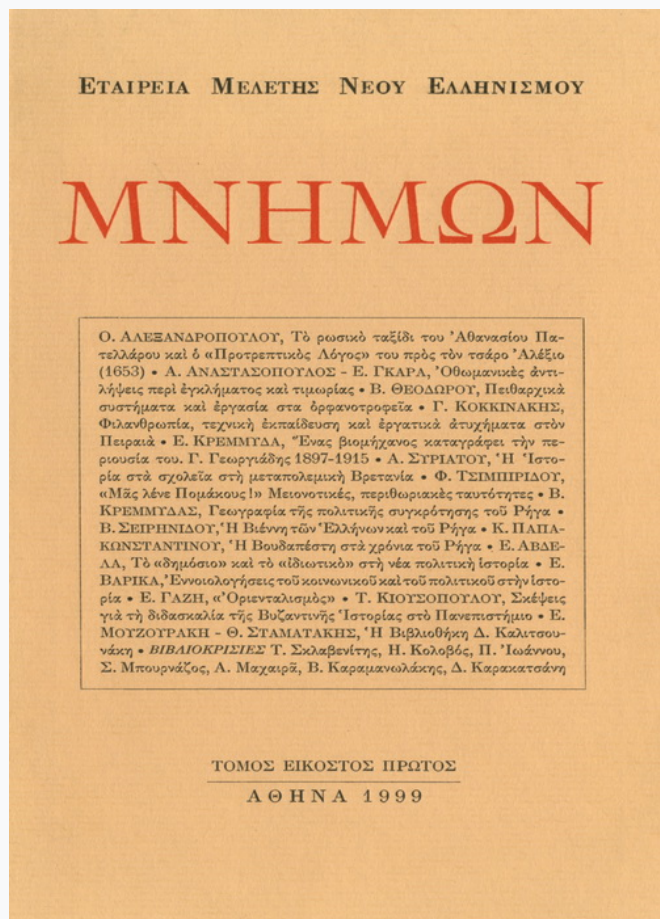

Μνήμων

Τόμ. 20 (1998)

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗΣ (SZENTENDRE)

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Γ. ΧΟΤΖΑΚΟΓΛΟΥ

doi: [10.12681/mnimon.678](https://doi.org/10.12681/mnimon.678)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΟΤΖΑΚΟΓΛΟΥ Χ. Γ. (1998). ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗΣ (SZENTENDRE). *Μνήμων*, 20, 271-275.
<https://doi.org/10.12681/mnimon.678>

ΑΡΧΕΙΑΚΑ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Γ. ΧΟΤΖΑΚΟΓΛΟΥ

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΚΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗΣ (SZENTENDRE)

Δέν εἶναι ἄγνωστη ἡ ὕπαρξη καί ἡ σπουδαιότητα τῶν ἀρχείων τῶν ἐλληνικῶν κοινοτήτων τῆς Αὐστροουγγαρίας πού καλύπτουν κυρίως τήν περίοδο ἀπό τόν 16ο ἕως καί τόν 20ῦ αἰώνα¹. Ἀρχεῖα πού καταγράφουν πολλές ἀπό τίς δραστηριότητες τῶν «Ρωμιῶν», οἱ ὁποῖοι ἀρχικῶς ὡς πλανόδιοι πρᾶγματευτὲς καί ἔπειτα μόνιμα ἐγκατεστημένοι στὰ ἐδάφη τοῦ οὐγγρικοῦ κυρίως στέμματος ἄφησαν βαθιά τὰ ἔχνη τῆς παρουσίας τους σέ κάθε ἐκφάνση τῆς ζωῆς τῆς δευτέρης τους αὐτῆς πατρίδας.

Μολονότι στό παρελθόν ἐπιχειρήθηκε μία προσπάθεια γιά τὸν ἐντοπισμό, ἀνάδειξη καί μελέτη τοῦ πλούσιου αὐτοῦ ἀρχεῖακοῦ ὕλικου², οἱ πολιτικὲς συνθήκες, οἱ δυσκολίες τῆς γλώσσας καί ἡ ἔλλειψη ἐνὸς διαπανεπιστημιακοῦ³ (ἢ δια-

---

1. Σ. Λάμπρος, «Ἡ Βιβλιοθήκη τῆς ἐλληνικῆς Κοινότητος Βουδαπέστης», *Νέος Ἑλληνομήμων* 8 (1911) 70-79. Ὁ ἴδιος, «Σελίδες ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ ἐν Οὐγγαρίας καὶ Αὐστρίας μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ», *Νέος Ἑλληνομήμων* 8 (1911) 258-300. Πβ. καί τὸ γενικὸ διάγραμμα γιά τὴν παρουσία τῶν Ἑλλήνων στὴν Οὐγγαρία: Ο. Füves, *Οἱ Ἕλληνες τῆς Οὐγγαρίας*, Θεσσαλονίκη 1965.

2. *Μικροφωτογραφήσεις Χειρογράφων καὶ Ἀρχείων* (Ἑνημερωτικὸ ἔντυπο τοῦ Ἱστορικοῦ καὶ Παλαιογραφικοῦ Ἀρχείου τοῦ Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος Ἑθνικῆς Τραπεζῆς) 3 (1981-3), 30-33. Πβ. καί ὑποσημειώσεις 4-5.

3. Ἐδῶ ἂς ἀναφερθεῖ, ὅτι προτάσεις καί σχέδια τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τοῦ Ἰδρύματος Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ (Πβ. τὸ ἐνημερωτικὸ ἔντυπο τοῦ ΙΕΠ, *IRIS* 3-4, (1994), 74) καί τοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Νεοελληνικῶν Σπουδῶν Βιέννης (G. Hering, «Die griechischen Gemeinden in Ungarn», *Mitteilungen aus der österreichischen Byzantinistik und Neogräzistik* 8 (1994), 4) μὲ σκοπὸ τὴν καταλογογράφηση, μελέτη καί ἀνάδειξη τοῦ ἀρχεῖακοῦ αὐτοῦ ὕλικου δὲν καρποφόρησαν. Τέλος ἀναμένεται ἡ ἀπὸ τὸ 1988 ἐξαγγελθεῖσα δημοσίευση τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἔρευνας τοῦ Ἰνστιτούτου Βαλκανολογίας τῆς Σόφιας στὸ Ἀρχεῖο τῆς πόλης Miskolc: N. Danova - V. Todorov, «Ἑλληνικὰ ἔγγραφα ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τῆς πόλης Μίσκολτς (Οὐγγαρία)», *Proceedings of the first international Congress on The Hellenic Diaspora. Montréal, 17-22. IV.1988, Athens 26-30. IV. 1988*, (ed. J. M. Fossey) τ. II. Amsterdam 1991, σ. 167-189.

κρατικού)⁴ προγράμματος με την απαιτούμενη οικονομική υποστήριξη και μακροπρόθεσμες προοπτικές δεν επέτρεψαν μία οργανωμένη αξιολόγηση αυτών των αρχειακών —και όχι μόνον⁵— μαρτυριών. Αποτέλεσμα αυτών υπήρξε η περιστασιακή ένασχόληση μεμονωμένων έρευνητών, οι όποιοι κατά καιρούς πραγματοποιούσαν επισκέψεις στα κρατικά κυρίως αρχεία της Βουδαπέστης μελετώντας τις αρχειακές πηγές. Εύλογη συνέπεια των παραπάνω αποτελεί η άδυναμία μέχρι και σήμερα συγγραφής σύνθετων μονογραφιών για Κοινοτήτες της Ούγγαρίας και τη δράση των μελών τους⁶, όπως έχει συμβεί σε περιπτώσεις άλλων ελληνικών Κοινοτήτων της Διασποράς⁷.

Μέσω μίας έρευνητικής υποτροφίας, η οποία μου χορηγήθηκε από το ελληνικό και το ουγγρικό υπουργείο Παιδείας δημιουργήθηκε η δυνατότητα μίας πρώτης καταγραφής αρχειακού υλικού στα νομαρχιακά και κοινοτικά αρχεία των ουγγρικών πόλεων Szentendre, Vác, Miskolc, Győr, Tokaj, Székesfehérvár και της νυν σλοβακικής πόλης Komárom.

Δεύτερο βήμα αποτέλεσε βάσει των συγκεντρωθέντων στοιχείων η αξιολόγηση του υλικού και η κατάρτιση σχεδίου δράσεως με σκοπό, τη διάσωση του υλικού αυτού και τη δημιουργία ευνοϊκότερων συνθηκών για τη μελέτη των αρχείων εκ μέρους των Ελλήνων τουλάχιστον έρευνητών. Προτάθηκε η λύση της μικροφωτογράφησης ανάλογα με τη σπουδαιότητα του αρχείου και τις ύπαρχουσες οικονομικές δυνατότητες, ούτως ώστε να καταστεί δυνατή η απόρροπη μελέτη του αρχειακού υλικού. Πρόθυμος συμπαράστατης και χορηγός του ερευνητικού αυτού προγράμματος στάθηκε από την πρώτη στιγμή το πολιτιστικό σωματείο «Κόρκυρα»⁸.

4. Τα αποτελέσματα του έλληνο-ουγγρικού πρωτοκόλλου επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας, που υπεγράφη το Μάρτιο του 1992, δεν έχουν ακόμη δημοσιευθεί. Πβ. Κ. Άργυροκαστρίτου-Χατζή, «Τά Ελληνικά αρχεία της Ούγγαρίας και ο Δημήτριος Χατζής», στο: *Δημήτρης Χατζής, Άπειρος Νόστος. Έκθεση χειρογράφων και βιβλίων. Δημοτική Βιβλιοθήκη Πατρών 29 Μαΐου 1995*, Πάτρα 1995, σ. 11-30.

5. Εκτός της πληθώρας αρχειακού υλικού στην Ούγγαρία παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και τα κειμήλια των ορθοδόξων ελληνικών ναών και κοινοτήτων, τα όποια στο μεγαλύτερο τμήμα τους σώζονται ανέπαφα. Πβ. και L. Kárpáti, *Miskolc. Magyar Orthodox Egyházi Múzeum*, Βουδαπέστη 1990.

6. Η δακτυλογραφημένη ανέκδοτη διατριβή του O. Füves, *Görögök Pesten 1686-1931*, Βουδαπέστη 1972, αποτελεί περισσότερο μία δημοσίευση, παράθεση και περιγραφή αρχειακού υλικού της Κοινότητας της Πέστης παρά μία συνθετική εργασία για τη λειτουργία και τις εκφάνσεις του βίου της Κοινότητας.

7. Όλγα Κατσιαρδής-Hering, *Η ελληνική παροικία της Τεργέστης (1751-1830)*, Αθήνα 1986· Ι. Παπαδριανού, *Οι Έλληνες πάροικοι του Σεμλίνου*, (IMXA 210) Θεσσαλονίκη 1988.

8. Ιδιαίτερες ευχαριστίες εκφράζονται στον αξιότιμο πρόεδρο του Σωματείου κύριο Γεώργιο Ράλλη, όπως επίσης και στον κύριο Γιώαννη Φικιώρη για την ιδιαίτερη εύαισθησία

Ἔτσι ἐγκρίθηκε γιὰ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1996 καὶ πραγματοποιήθηκε ἡ μικροφωτογράφιση ἐγγράφων τοῦ ἀρχείου τῆς ὀρθόδοξου σερβικῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου (Szentendre) πλησίον τῆς Βουδαπέστης⁹, ἡ ἐπεξεργασία τοῦ ὁποίου εἶχε ἤδη ἐξαγγελεῖ¹⁰. Παράλληλα μὲ τὰ ἔγγραφα αὐτὰ ἔγινε ἐπίσης καταγραφή καὶ μικροφωτογράφιση τῶν ἐλληνικῶν χειρογράφων καὶ παλαιούτων ποὺ ἀπόκεινται στὴ σερβικὴ βιβλιοθήκη τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, ἀναλυτικὸς κατάλογος τῶν ὁποίων συντάσσεται καὶ θὰ δημοσιευθεῖ σύντομα.

Στὸν Ἅγιο Ἀνδρέα ἐδρεύει ἡ σερβικὴ ὀρθόδοξος ἐπισκοπὴ Βουδιμίου, στὴν ὁποία ὡς τὸ ἔτος 1918 εἶχαν ὑπαχθεῖ πολλὰς ἐλληνικὰς ἐκκλησιαστικὰς κοινότητες τῆς Οὐγγαρίας¹¹. Οἰαδήποτε ἐνέργεια ἐντὸς κάθε ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος ὅφειλε νὰ σταλεῖ γιὰ ἐγκρίση στὸν ἐπίσκοπο Βουδιμίου, ὁ ὁποῖος συγχρόνως ἐκπροσωποῦσε τὸ ποίμνιό του στὴν πολιτικὴ ἀρχὴ τοῦ τόπου. Πομπὸς λοιπὸν καὶ δέκτης μηνυμάτων, βασιλικῶν διαταγμάτων, δικαστικῶν ἀποφάσεων, ἐγκρίσεων ἀνέγερσης ναῶν καὶ σχολείων ἀλλὰ ἐπίσης καὶ αἰτημάτων ἢ διαμαρτυριῶν, διατηροῦσε σημαντικὸ ἀρχεῖο, ἀπαραίτητο γιὰ τὴ διασφάλιση προνομίων, τὴν ἐνίσχυση αἰτημάτων του καὶ τὸν ἔλεγχο τῶν οἰκονομικῶν τῶν ἐνοριῶν τῆς μητροπόλεως.

Γιὰ τὰ ἐλληνικὰ πράγματα ἀποκτᾶ τὸ ἀρχεῖο τοῦτο ἀκόμη μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον ἀπὸ τὴν τελευταία δεκαετία τοῦ 18ου αἰῶνα, ὅταν τὴ θέση τοῦ ἐπισκόπου κατέλαβε ὁ Κοζάνιτης Διονύσιος (κατὰ κόσμον Δημήτριος) Παπαγιαννοῦσης ἢ σερβιστὶ Popovics¹². Ἐπὶ τῆς ποιμαντορίας του ἀνεγείρονται οἱ πε-

καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ ἐπέδειξαν γιὰ τὴ διάσωση τῶν ἐλληνικῶν ἀρχαίων μαρτυριῶν στὴν Οὐγγαρία καὶ τὴν ἀμεση συμπαράστασή τους στὶς ἀνάγκες τοῦ προγράμματος.

9. Ἐκφράζουμε τίς θερμὰς εὐχαριστίες στὸ Σεβασμιώτατο μητροπολίτη Βουδιμίου κ.κ. Δανιήλ, ὁ ὁποῖος ἐξ ἀρχῆς εἰδείξε ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον στὶς προσπάθειες τοῦ Ἰδρύματος καὶ μᾶς ἐπέτρεψε τὴ μελέτη καὶ μικροφωτογράφιση τῶν ἐγγράφων. Ἐπίσης ἰδιαίτερες εὐχαριστίες ὀφείλουμε στὸ σέρβο ἐφημέριο, αἰδεσιμολογιότατο Gality Vojislav, ὅπως καὶ στὸν ἀρχειοθηκονόμο κ. Bosko Djenic γιὰ τὴν πολὺπλευρὴ βοήθειά τους κατὰ τὴν ἐρευνά μας στὸ ἀρχεῖο τῆς μητροπόλεως Βουδιμίου.

10. Ch. Chotzakoglou, «Die griechischen Urkunde des serbischen Bistums Szentendre», *Mitteilungen aus der österreichischen Byzantinistik und Neogräzistik* 10 (1996), 3.

11. F. Berki, *Ἡ ἐν Οὐγγαρίᾳ ὀρθόδοξος ἐκκλησία*, Θεσσαλονίκη 1964, σ. 35 κ.έ.

12. Περί τοῦ Διονυσίου Πόποβιτς πβ. καὶ P. Rimszki, «Popovits Dionysios budai püspök életiraja», *Srbski Letopis* 95 (1857) 65-84· Γρ. Γῶργος, «Ἡ ἐν Πέστη τῆς Οὐγγαρίας ὀρθόδοξος ἐλληνικὴ κοινότης καὶ ἐκκλησία», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* 5 (ἔτος Δ') 1883-1884 (Ἀνατύπωση 1988), 340-341· Θ. Λυριτζῆς, *Αἱ μακεδονικαὶ κοινότητες τῆς Αὐστρο-ουγγαρίας ἐπὶ Τουρκοκρατίας*, Κοζάνη 1952, σ. 36· O. Füves, «Die bekanntesten geadelten Griechen in Ungarn», *Balkan Studies* 5/2 (1964), 307· D. Davidov, *Serbische Kupferstichen des 18. Jh.s*, Novi Sad 1983, No. 40-41· Margit Balogh - Jenő Gergely, *Egyházak az ujkori Magyarországon 1790-1992*, Βουδαπέστη 1993, σ. 23· K. Ντινᾶς, «Κοζάντικα οἰκογενειακὰ ὀνόματα (1759-1916)» σὲ: *Ἡ Κοζάνη καὶ ἡ περιοχὴ τῆς. Ἱστορία-*

ρισσότεροι έλληνικοί ναοί τής Ούγγαρίας (Eger, Karcag, Keeskemét, Miskolc, Pest, Vác, κτλ.), κτίζονται έλληνικά σχολεία και προωθεΐται ή δημιουργία έλληνικού πανεπιστημίου και θεολογικής ακαδημίας στη Βουδαπέστη. Τό γεγονός τής παρουσίας τοῦ έλληνικῆς καταγωγῆς επίσκοπου στο μητροπολιτικό θρόνο τοῦ Βουδιμίου έξηγεΐ και τήν παρουσία δεκάδων επιστολῶν έλληνιστῶν με αποστολέα ή παραλήπτη τὸν Δ. Παπαγιαννούση, οἱ ὁποῖες φωτίζουν τὸ βίο τῶν έλληνικῶν κοινοτήτων.

Ἡ σπουδαιότητα τῶν ἀρχείων τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέα γίνεται ἀκόμη μεγαλύτερη, ὅταν ἀναλογισθεῖ κανεῖς, ὅτι ἐκεῖ μεταφέρθηκαν και τὰ ἀρχεῖα πολλῶν ἄλλων έλληνικῶν κοινοτήτων τῆς Οὔγγαρίας μετὰ τήν κρατικοποίηση τῶν κοινοτικῶν κτηρίων τους ἐπὶ σοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος¹³.

Ἡ μικροφωτογράφηση¹⁴ ἔγινε ὕστερα ἀπὸ μία πολύμηνη ἔρευνα και επεξεργασία τοῦ μεικτοῦ ἀρχεῖακοῦ ὕλικοῦ τῆς σερβικῆς επισκοπῆς, τὸ ὁποῖο ἀποτελεΐται ἀπὸ περισσότερα τῶν 100.000 ἔγγραφα. Γιὰ τὴ φωτογράφηση τῶν ἐπιλεχθέντων ἔγγράφων χρησιμοποιήθηκε ἀσπρόμαυρο φίλμ Agfa Copex Rapid τῶν 35 χιλιοστῶν. Τὰ μικροφωτογραφηθέντα ἔγγραφα καλύπτουν τὸ διάστημα μετὰξὺ 1743 και 1824. Μεγαλύτερη βαρύτητα δόθηκε στὰ έλληνικά ἔγγραφα ποὺ βρέθηκαν, ἀν και φωτογραφήθηκε ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς ἔγγράφων ποὺ ἀναφερόταν σὲ έλληνικὲς ὑποθέσεις γραμμένους στὰ σερβικά, λατινικά, γερμανικά, οὔγγρικά και γαλλικά. Τὴν ὥρα ποὺ συντάσσεται τὸ παρὸν συνεχίζεται ή επεξεργασία και καταλογράφηση τοῦ μικροφωτογραφηθέντος ἀρχείου και ἤδη διαθέτουμε μία ἀρκετὰ σαφὴ εἰκόνα τοῦ περιεχομένου του, τὸ ὁποῖο δύναται νὰ διακριθεῖ στὶς ἐξῆς γενικὲς ἐνότητες:

α) Ἑσωτερικῆς ὁργάνωσης, διοίκησης και ἐξωτερικῶν σχέσεων τῆς επισκοπῆς Βουδιμίου

- 1) Ἑγγραφα ἐσωτερικῆς διοίκησης τῆς μητροπόλεως (διορισμοί, χειροτονίες, ὅροι, παραιτήσεις και ἐκθέσεις ἱερέων, ἔσοδα μητροπόλεως, προκηρύξεις και αἰτήσεις γιὰ θέσεις διδασκάλων, ἄδειες ἀνεγέρσεως ναῶν κτλ.).
- 2) Εἰσερχόμενα συνοδικά, πατριαρχικά, μητροπολιτικά και ἐνοριακά γράμματα.

Πολιτισμός. Πρακτικά Α' Συνεδρίου, Σεπτέμβριος 1993, Κοζάνη 1997, σ. 331-342. Ι. Παπαδριανός, «Ἐγκαταστάσεις Κοζανιτῶν στὶς νοτιοσλαβικὲς χώρες (18ος-20ος αἰ.)», στο ἴδιο, 407-421 και ἰδίως σ. 417-420.

13. O. Füves, «Eine Grabinschrift in Vác», *Ἑλληνικά* 24 (1971) 152.

14. Θερμὲς εὐχαριστίες ὀφείλονται στὸν προϊστάμενο τοῦ Ἱστορικοῦ και Παλαιογραφικοῦ Ἀρχείου τοῦ Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος κύριο Ἀγαμέμωνα Τσελίκα, ὁ ὁποῖος παρῆχε κάθε δυνατὴ βοήθεια ἀκόμη και στο τεχνικὸ μέρος τῆς ἀποστολῆς. Ἰδιαιτέρως εὐχαριστίες ἀπευθύνονται ἐπίσης και στὴν Mag. Judit Santa, ή ὁποία συνέβαλε ἀποφασιστικά στὴν περάτωση τῆς μικροφωτογράφησης.

- 3) Ὀνομαστικὲς καταστάσεις ἱερέων ὑπαγομένων στὸν ἐπίσκοπο Βουδιμίου.
- 4) Δικαστικὰ ἔγγραφα (ἐτυμηγορίες ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου, διαζύγια).
- 5) Ἀναλυτικὲς καταστάσεις ἀνὰ γεωγραφικὸ διαμέρισμα περὶ τῆς κατανομῆς τοῦ χριστιανικοῦ (καὶ ἰδίως ὀρθοδόξου) πληθυσμοῦ.
- 6) Βεβαιωτήρια γράμματα ἀποχῆς ἱερέων ἀπὸ οἱεσδήποτε ἐπαναστατικὲς ἐνέργειες.
- 7) Προικοσύμφωνα.
- 8) Κανονισμοί, βασιλικά διατάγματα καὶ νόμοι πρὸς τὴ μητρόπολη Βουδιμίου μὲ ἀντικείμενο τοὺς ὀρθοδόξους.
- 9) Γυμνάσματα βυζαντινῆς μουσικῆς.
- 10) Ὀθωμανικὰ φερμάνια καὶ ἐπιστολές.
- 11) Χάρτα προσωρινῆς Διοικήσεως τοῦ Μορέως.

β) Οἰκονομικά

- 1) Ὀνομαστικὲς καταστάσεις ἀπόδοσης φόρων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα.
- 2) Ὀνομαστικὲς καταστάσεις εἰσφορῶν γιὰ τὶς κοινοτικὲς ἐκκλησίες.
- 3) Χρεωστικὲς ὁμολογίες (δανεισμοῦ καὶ ἀποπληρωμῆς χρεῶν).
- 4) Ἀποδείξεις καὶ καταστάσεις μισθοδοσίας ἱερέων.
- 5) Ἐγγραφα ἐσόδων-ἐξόδων ναῶν.
- 6) Πράξεις δωρεῶν καὶ ἀφιερώσεων.

γ) Κοινοτικά καὶ παιδείας

- 1) Ἐγγραφα περὶ τοῦ Ναοῦ, Σχολείου καὶ τῆς Κοινότητος τῆς Πέστης.
- 2) Ἐγγραφα περὶ τοῦ Ναοῦ, Σχολείου καὶ τῆς Κοινότητος τοῦ Győr.
- 3) Ἐγγραφα περὶ ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας Θεολογικῆς Ἀκαδημίας στὴν Πέστη.

Μὲ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς καταλογράφησης τοῦ φωτογραφηθέντος συνόλου καθίσταται δυνατὴ ἡ ἐπεξεργασία καὶ ἐκδοση τῶν ἐγγράφων καὶ ἔτσι προσφέρεται στοὺς ἐρευνητὲς μία πολύτιμη πηγὴ πληροφοριῶν, ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ μποροῦν νὰ ἀντλήσουν καὶ νὰ ἀξιοποιήσουν ἕνα σημαντικὸ ἀριθμὸ στοιχείων, οὕτως ὥστε νὰ προωθηθεῖ ἡ ἔρευνα ὅσον ἀφορᾷ στὴ δραστηριότητα τῶν Ἑλλήνων τῆς Διασποράς.

Βιέννη, Σεπτέμβριος 1996